בס"ד

פרשת וירא תשפ"ו – שעון זורף

יש לשים לב לכוון את שעוני השבת ודומיהם שלא עוברים אוטומטית לשעון חורף

גיליון 378

דף טיפים ועצות להכנסת שבת מוקדם מופץ השבוע לתועלת הרבים

"ראש מקדם נסוכה"

שבת ברמה אחרת

אם הוא כל כך חזק... אז למה הוא לא בורח???

היה היה פיל. פיל אפריקני ענק, אדיר ממדים. על רגליו הרחבות להחריד נישא גופו העצום, ראשו הגדול, שיניו הארוכות שצוחצחו למופת בידי עובדי הקרקס שבו 'עבד', ואזניו שהתפשטו לכל עבר.

לא פיל רגיל היה פילנו. יודע היה להציג את עצמו כעייף, כנרדם, כנרגז וככועס. עיתים היה מתרצה לעמוד על שתי רגליו האחוריות ולמחוא רגליים ברגליו הקדמיות, ולפעמים אף עלה ביד בעליו - מאלפו לשכנעו להנהן בראשו כאומר הן ולאו.

לא פלא, איפוא, כי בכל מקום שבו הופיעו הפיל ובעליו, המונים נהרו להיווכח בפעלוליו ובחוכמותיו, רבים התאספו להביט בקסמיו, ויהי הפיל לאגדה מהלכת, ובעליו לעשיר נודד.

הן אמת, כי שנים ארוכות עמל בעליו לאלף את פילו החכם, למען ידע ויבין כי תנועה פלונית משמעה להניף את רגל ימין, ותנועה אחרת פירושה למצמץ בעין שמאל, אך משקלט הפיל את הסימנים והפנימם, ידוע ידעו הכל, כי פיל חכם לפניהם, ואף אם לא ידעו, הסכימו.

לא פעם היה בעל הקרקס סונט בעובדיו הזוטרים, כי פילו האהוב עולה עליהם בחכמתו, והם, שתקו, ידעו כי יש אמת בדבריו.

ויהי היום, וילד חכם שהצטופף בין קהל הנאספים לחזות בהופעת הפיל ביקש מאביו כי יובילו אל מנהל הקרקס. שאלה לו אליו. פטר האב את בנו במנוד ראש, המשך להביט בפיל ובפעלוליו, מה לך ולמנהל הקרקס? הילד לא ויתר, הפציר, ביקש ונדנד, עד שאביו תפסו בכף ידו, וכאשר הסתיימה ההצגה, סימן למנהל הקרקס שיגש אליו לרגע קט.

'מה בפיך?' שאל מנהל הקרקס. 'נוכחתי לדעת', שאל הילד, 'כי בכל פעם שהפיל מסיים את אחת מהצגותיו והכרוז מכריז על הפסקה קצרה ומפרט את הפעלולים וההופעות שיהיו בשעה הקרובה, אחד מעובדיך מושך את הפיל בחבל האדום שלצווארו. במאמץ רב ובכח גדול עליו לשכנעו להלך אחריו, לעיתים גם אין די בעובד אחד, ויש צורך בשניים ובשלושה עובדים ואף בשק גזר כדי לשכנעו לחזור למקומו...'

'והנה, ציפיתי כי כאשר אתם מעמידים אותו בפינתו, תכרכו שלשלת ברזל עבה על צווארו, ותקשרוה לאילן עבות או לקורת ברזל המחוברת לקרקע כדבעי. אך להפתעתי, אחד העובדים נטל את החבל האדום שלצווארו הפיל, קשר אותו די ברישול לקורנס ברזל ונעץ במגפיו את הקורנס באדמה. האמן לי, אפילו אני הייתי מצליח למשוך את הקורנס ולהשתחרר!... ככה קושרים פיל כל כך גדול חזק, אימתני ופיקח!?...'

'אתה ילד חכם', הפטיר מנהל הקרקס. 'אגלה לך סוד. ביום שבו הפיל נולד, בעודו עול לימים, פיל ינוקא, נטלתיו, כרכתי חבל אדום זה סביב צווארו, קשרתיו אל הקורנס ונעצתיו בקרקע. שעות, ימים ושבועות, ניסה הפיל להשתחרר מן החבל.

אך הפיל מיודענו, קטן היה אז, רך לימים והדבר לא עלה בידו. לבסוף, הוא התייאש. ראיתי זאת בעיניו. פשוט התייאש...'

אביו של הילד החל לגלות התעניינות רבתי בשיחה המרתקת, ותוך כדי שהביט בחרדה הולכת וגדלה לעבר הפיל העצום, שבכל רגע עלול לשחרר את עצמו מעולו של הקורנס הרעוע, שאל בחשש: 'והיום? כשהוא גדול, אדיר, ענק ועצום, מדוע אינו משחרר את עצמו מן הקורנס?!'

'הוא כבר אפילו לא מנסה' השיב בעל הפיל, וחיוך של סיפוק מילא את פניו הרחבות.

פיל חכם ונבון ככל שיהא, ככלות הכל, הרי הוא בסך הכל... פיל!

ꕥ ♦ ꕥ

החיים מלאי סערות ונפתולים. קשיים ומכשולים נערמים בדרכו של אדם לבית עולמו. עיתים קשים הם ומייסרים, ומשום כך מפנה האדם את כל כוחותיו להתמודדות עם המשימה שהציב לעצמו להתגבר עליה. פרנסה, סיוע לזולת הנצרך לעזרה, עשיית צדקה וחסד עם אלו הזקוקים לכך, ועוד פעולות רבות, ברוכות וטובות בפני עצמן. **בעודו בתחילת העשייה, בטוח כל אדם כי אין לו זמן. פשוט אין. אם היו מאריכים את יומו במספר שעות, עדיין לא היו מספיקות לו.**

אבל החיים עוברים, השנים מתקדמות, דברים משתנים, ובתחום זה אמור יתרונו של האדם על פני שאר היצורים לבוא לידי ביטוי.

בל יהא האדם מאולף, מקובע בסדר החיים שהתרגל בו מקדמת דנא. אמת, יתכן כי בעבר לא יכול היה להיכנס לשבת ברוגע ובשלווה, יתכן ולא יכל להנכניס זמן איכותי ללמוד תורה בשבת, להעשיר את סעודות השבת בתוכן, לגבש את הזוגיות ואת המשפחה.

נכון. לא יכול היה, או לפחות הרגיש כך. המעמסה היתה רבה מנשוא.

אך אנו איננו פילים! וכי לא ננהג בחכמה אם מדי פעם נבדוק שמא אפשר בכל זאת להביט מעט ימינה ומעט שמאלה, ולפלס נתיב של אורה בחיינו העמוסים? שמא אפשר לשחרר את הקורנס ממקומו, לנתק את החבל ולצלול אל ים האושר?...

ꕥ ♦ ꕥ

סיפר הג"ר אריה שכטר זצ"ל: "לפני זמן מה ראיתי ניידת משטרה עוצרת אברך שנהג ברכב, כשבתו בת ה-12 יושבת במושב הקדמי. השוטר ביקש לרשום לו דו"ח בטענה שהחוק אוסר להושיב ליד הנהג ילד מתחת לגיל ארבע עשרה. התקרבתי לניידת והסברתי לשוטר כי הנהג לא ידע שהדבר אסור, אבל השוטר טען שזה היה כתוב בעיתון...

האברך אמר שהוא לא קורא עיתונים, ואז אמר השוטר שהדבר פורסם גם ברדיו. כמובן, האברך הסביר לשוטר שהוא לא שומע רדיו, והשוטר התעקש שהחוק פורסם ברשומות.

שאלתי אותו-סיפר הרב- האם הוא בעצמו קורא את הרשומות? והשוטר השיב שאמנם לא קורא, אבל הוא יודע שהחוק פורסם שם ובכלי התקשורת. אמרתי לשוטר: 'ומה לעשות שאותו אברך אינו חשוף לכלי התקשורת?'

ואז אמר לי השוטר את המשפט החשוב ביותר: **"אי ידיעת החוק, אינה פוטרת מעונש"!**

אמרתי לשוטר: "תשמענה אוזניך מה שפיך מדבר! אתה הרי יהודי כמו כל היהודים, וחוקי התורה מחייבים אותך כמו כל יהודי. אם תטען שלא ידעת מה התורה מצוה אותך, טענתך לא תתקבל, כי היית חייב ללמוד, שהרי 'אי ידיעת החוק, אינה פוטרת מעונש'... השוטר שמע את הדברים ועזב את המקום במבוכה"...

הוסיף הרב שכטר ואמר: "לשבת יש תפקיד מרכזי בהתנהלותו הרוחנית של כל אחד ואחד. יודעים אנו כי אדם שיש לו עסק שמגלגל מיליונים, אם הוא לא יעשה מידי פעם מאזן של הוצאות והכנסות, הוא עלול לגלות יום אחד, שהוא עומד בפני פשיטת רגל. כך גם רוצה הקב"ה שהאדם יעצור יום אחד בשבוע את מהלך החיים שלו, כדי לעסוק אך ורק ברוחניות. זו היא השבת שהיא "מנוחת אהבה ונדבה, מנוחת שלום ושלוה". מנוחת הנפש עם מנוחת הגוף. את האדם מלווים הביתה שני מלאכים, לראות האם הכל ערוך ומסודר לכבוד שבת כאשר המלאך הטוב מברך את האדם, המלאך הרע עונה 'אמן' בעל כורחו, לכן אומרים אנו "שלום עליכם מלאכי השרת", כי הם מלווים אותנו בבואנו הביתה.

לשם כך צריך ליצור אווירה מיוחדת, לפרוש על השולחן מפה צחורה, להדליק נרות, לכנס יחד את כל המשפחה ולשיר זמירות שבת.

זו ההזדמנות של האבא להימצא ביחד עם ילדיו, לדבר איתם דברי תורה ומוסר, ולהעניק להם את מלוא תשומת הלב. לשם כך צריכים להיות פנויים מכל עיסוק אחר.

ꕥ ♦ ꕥ

"מעין עולם הבא" שרים אנו בזמירות השבת: "מעין עולם הבא יום שבת מנוחה", מה פירוש 'מעין עולם הבא'?

שמעתי לבאר, **שכל אחד ואחד, כפי איך שהוא מתנהג בשבת - מעין זה יראה העולם הבא שלו. אם אדם רוצה לדעת כיצד יראה העולם הבא שלו, יראה ויתבונן כיצד נראית אצלו השבת. ישנן דרגות שונות בשמירת השבת:**

יש שמתעלים התעלות רוחנית מאין כמותה במהלך השבת וחשים בנשמה היתרה, ויש שחשים בכך פחות, אבל כל אחד מרגיש אחרת בשבת...

יש יהלומים שאנחנו לא יודעים להעריך אותם, ודורכים עליהם כמו על זכוכית. וכך רק מי שטועם את טעם השבת, יודע מהי שבת.

זו מתנה ייחודית לכלל ישראל, שהרי 'גוי ששבת חייב מיתה' (סנהדרין נח ע"ב), וכך אומרים אנו בתפילה: "ולא נתתו ה' אלוקינו לגויי הארצות...כי לישראל עמך נתתו באהבה, לזרע יעקב אשר בם בחרת".

השבת אינה חלילה עול, אלא מתנה, היא מתנה גדולה, אבל בד בבד, מי שאינו שומר את השבת, נענש בעונש חמור ביותר.

אם היו לנו עיניים לראות את הדברים בצורה נכונה, היינו יכולים להבין מדוע חילול שבת הוא עוון כה חמור, אבל חסרים לנו ידע והבנה. אולם! חוסר הידיעה, אינו פוטר אותנו. ('אריה שאג')

ꕥ ♦ ꕥ

אמר הגאון **רבי בן ציון ברוק** זצ"ל: "הנה מפסיקים אנו את המלאכה ביום השישי מבעוד יום לקיים דין של קבלת שבת, אם מתוך הרגל ומצות אנשים מלומדה, ואם מתוך פחד ויראה שלא לעבור במלאכות האסורות בספק חשיכה.

אבל אחר העיון יש בקבלת שבת זו מושג הרבה יותר עמוק ונעלה. השבת נקראת "שבת מלכתא". קבלת שבת נקראת "קבלת פני שבת".

בבוא מלך למדינה, יושבי המקום נוהרים להסתכל בכל הכבודה הצועדת לכבודו לשם סקרנות גרידא, אך עדיין אין זה נקרא קבלת פני מלך. רק אלה המבינים את טיב הדבר, יודעים ומכירים מהי מהות קבלת פני הנמלך, אשר משמעותה היא ניצול הופעתו לשם חיזוק שלטונו על המדינה, על ידי קיום מגע נפשי הדוק בין המלך והעם, ויצירת הרמוניא שלמה ומתוקנת.

אלה הם הקרובים יותר למלכות, ועל ידיהם מתקיים המגע וההתקרבות הנכספת.

כן הוא הדבר בבבואה של שבת מלכתא. צריך שבקבלתה תבוא לידי גילוי בהיר האות הנצחית שבין ה' וישראל.

צריך לתת ביטוי מלא לקדושת וטהרת השבת על כל אורותיה ועל כל הגנוז וחבוי בתוכה, כי בזכירת ושמירת יום הגדול והקדוש הזה, אנו קובעים בנפשותינו אמונת חידוש העולם.

אמונה זו ביוצר הבריאה אשר מחדשה ומקיימה בכל רגע, היא היסוד והשורש לכל עבודת ה' וקיום התורה והמצוות בשלמות. והיא היא סוד קבלת פני השבת שעלינו לקבל ולקלוט לתוכנו עם קדושת ערוב יום השישי.

וישראל עם קרובו "ישמחו במלכותך שומרי שבת". עם בוא השבת מתמלאות לבבות שומריה בשמחה גדולה, דוגמת השבויים הנמצאים במצוקה, בשמעם שממשלה חדשה עומדת לכבוש את העיר, מיד רוח אחרת היתה אתם, מסיחים דעתם מיון מצוקתם, נפשם מתרוממת, ורגשי רון ממלאים מיד את כל חדרי לבבם.

אותה ההרגשה חוזרת וניעורה בלב האדם בהופיע פעמי יום השבת, המעיד על התגלות מלכותו יתברך. בבת אחת הוא חורג ממסגרת טרדותיו השונות, בועט במנת הזעם והדווי אשר יסובבוהו בששת ימי המעשה, נפשו מתעדנת ומתרוממת, וכל ישותו אומרת עונג, טוהר, בהלך רוח עילאי כזה ובמחשבות נשגבות נאצלות ומרוממות כאלו, על האדם להכין את עצמו לקראת שבת המלכה, ולא להסתפק באמירה דרך שיגרא בעלמא את מזמורי ושירי קבלת השבת, אלא להתעמק בכל לבו ומחשבתו בזה, כדי שיתפנה באמת מכל עסקי החולין, ויהא עסוק וטרוד בקבלת פני השבת, ובקבלת פני המלך". (מובא ב'אוצר לקראת שבת)

❧ ♦ ☙

חידוש עצום של ה"זרע שמשון" על שבת

כמה גדולה חשובה ויקרה השבת, צא ולמד מדברי המדרש (ילקו"ש תשא שצא') "כל השומר שבת מעלין עליו כאילו שמר את כל השבתות משנברא העולם ועד תחיית המתים! שנאמר: 'לדרותם ברית עולם". והקשה רבינו **ה"זרע שמשון"** מהו פשר הדברים, וכי כיצד יקבל אדם שכר על שבתות שכלל לא היה בהן בעולם?

וביאר באופן נפלא; על פי דברי חז"ל במסכת חגיגה (יג, ב) שמתחילה רצה הקב"ה לתת את התורה לדור האלף, שכן נאמר "דבר ציווה לאלף דור", אלא שלמעשה מתן תורה היה אחר עשרים ושישה דורות, מאדם הראשון ועד משה רבינו. ואותן תתקע"ד דורות שחסרו, העביר אותן הקב"ה מהעולם, מפני שראה כי אין העולם מתקיים בלא תורה. ושתלן לאותן דורות בכל דור ודור, והן הן עזי פנים שבדור. ומבאר הרב; **שהתיקון לאותם תתקע"ד דורות הוא על ידי ההכנות שאנו עושים בערב שבת לכבוד שבת קודש, שכן "ערב שבת" בגימטריא 974 כמנין תתקע"ד.**

ועל כך נאמר "ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדורותם ברית עולם", כי "ושמרו" הוא מלשון ציפייה והמתנה, כמו שנאמר "ואביו שמר את הדבר", וכאשר "ושמרו בני ישראל את השבת" **כלומר שבני ישראל לא מחכים לרגע האחרון כדי לבשל או לנקות את הבית לפני שבת, אלא מצפים ומייחלים בערגה לשבת, הבית מוכן ומצוחצח מבעוד מועד והתבשילים מוכנים וכל הבית אומר שבת קודש, אזי "לעשות את השבת לדורותם" שזוכים לתקן בכך את תתקע"ד דורות שהעביר ה' מהעולם. ובשכר זה נחשב לאדם כאילו שמר את כל השבתות שהיו ושיהיו מבריאת העולם ועד סופו.**

❧ ♦ ☙